

Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, e-pasts pasts@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

02.11.2023

Atzinums Nr. 4-03/16/2023

Par Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2034. gadam un Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada attīstības programmas 2023. – 2029. gadam Vides pārskatu

Vides pārskata izstrādātājs:

Jelgavas valstspilsētas pašvaldība, reģistrācijas Nr. 40900039904, juridiskā adrese: Lielā iela 11, Jelgava, LV – 3001, e-pasts: pasts@jelgava.lv.

Jelgavas novada pašvaldība, reģistrācijas Nr. 90009118031, juridiskā adrese: Pasta iela 37, Jelgava, LV – 3001, e-pasts: dome@jelgavasnovads.lv.

Vides pārskata sagatavotājs:

SIA “*Enviroprojekts*”, reģistrācijas Nr. 40003683283, juridiskā adrese: Mazā Nometņu iela 31, Rīga, LV – 1002, e-pasts: info@enviro.lv.

Plānošanas dokuments:

Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2034. gadam un Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada attīstības programmas 2023. – 2029. gadam

Jelgavas valstspilsētas pašvaldība 2023. gada 9. oktobrī Vides pārraudzības valsts birojā (turpmāk – Birojs) ir iesniegusi Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2034. gadam (2.0 redakcija) (turpmāk – Stratēģija) un Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada attīstības programmas 2023. – 2029. gadam (2.0 redakcija) (turpmāk – Attīstības programma) stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk – Stratēģiskais novērtējums) precizēto Vides pārskata projektu (turpmāk – Vides pārskats)¹. Stratēģiju un Attīstības programmu izstrādāja Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada pašvaldības (turpmāk – Izstrādātāja). Stratēģisko novērtējumu veica SIA “*Enviroprojekts*” (turpmāk – Sagatavotāja).

Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” (turpmāk – Novērtējuma likums) 23.⁵ panta sestā daļa noteic, ka Birojs sniedz atzinumu par vides pārskatu, ņemot vērā vides pārskata atbilstību normatīvo aktu prasībām un izraudzītā risinājuma pamatojumu, kā arī nosaka termiņus, kādos

---

¹ Biroja reģistrācijas Nr. 4-01/2523.

izstrādātājs pēc plānošanas dokumenta apstiprināšanas iesniedz kompetentajai institūcijai² – Birojam – ziņojumu par plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, arī vides pārskatā neparedzētu ietekmi. Turpat noteikts, ka gadījumā, ja izraudzītais risinājums nav pietiekami pamatots, Birojs atzinumā norāda iebildumus, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumenta apstiprināšanu.

Vides pārskats nosaka, apraksta un novērtē attiecīgā dokumenta, kā arī iespējamo alternatīvu īstenošanas ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumenta mērķus, paredzēto realizācijas vietu un darbības jomu³.

Biroja atzinums par Vides pārskatu sagatavots atbilstoši Novērtējuma likuma 23.⁵ panta sestās daļas prasībām, vērtējot izraudzītā risinājuma pamatojumu un tā ietekmes uz cilvēku veselību un vidi būtiskumu, un tajā ietverti Biroja iebildumi, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumenta apstiprināšanu.

I Vides pārskatā ietvertā informācija un izraudzītā risinājuma pamatojums:

Stratēģijas un Attīstības programmas Vides pārskats atbilstoši Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr.157 “*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” IV nodaļas “*Vides pārskatā iekļaujamā informācija*” (turpmāk – Noteikumi Nr. 157) 8. punktā noteiktajam ietver šādu informāciju:

1. Teritorijas plānojuma galvenie mērķi un risinājumi

- 1.1. Vides pārskatā ietverta informācija par Stratēģijas un Attīstības programmas un to ietekmes novērtēšanas mērķiem, ar plānošanas dokumentu īstenošanu saistītajiem risinājumiem, kā arī vides problēmām un ietekmes aspektiem, kas ar šādu risinājumu īstenošanu varētu būt saistīti. Stratēģiskais novērtējums Stratēģijai un Attīstības programmai piemērots ar Biroja 2021. gada 21. jūnija lēmumu Nr. 4-02/57 “*Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu*”⁴.
- 1.2. Stratēģija ir Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada⁵ pašvaldību ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteikti pašvaldību attīstības ilgtermiņa stratēģiskie mērķi un prioritātes, iezīmēta pašvaldību attīstības telpiskā perspektīva. Stratēģija ir pamats pašvaldības attīstības programmas prioritāšu, rīcību un investīciju mērķtiecīgai plānošanai un pašvaldības teritorijas plānojuma turpmākai aktualizācijai. Tās izstrādes nepieciešamību nosaka “*Teritorijas attīstības plānošanas likums*”.
- 1.3. Attīstības programma ir Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada pašvaldību vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments, kurā ietverta pašreizējās situācijas analīze, tendences un prognozes, noteiktas pašvaldību vidēja termiņa prioritātes, darbību un investīciju plāns, kā arī Attīstības programmas īstenošanai nepieciešamo resursu apjoms un Attīstības programmas īstenošanas uzraudzības kārtība.
- 1.4. Stratēģijā apzināti nozīmīgākie esošie telpiskās struktūras elementi un noteikta vēlamā novada teritorijas telpiskā struktūra, t.sk. apdzīvojuma struktūra, satiksme un tehniskā infrastruktūra, dabas teritorijas, ainaviski vērtīgas un kultūrvēsturiski nozīmīgas teritorijas un prioritāri attīstāmās teritorijas. Stratēģijas telpiskajā struktūrā ir izdalītas piecas nozīmīgas **telpiskās perspektīvas**:

² Novērtējuma likuma 6. panta pirmā daļa.

³ Novērtējuma likuma 1. panta 7. punkts.

⁴ Lēmums pieejams: <https://www.vpvb.gov.lv/lv/lemumi>.

⁵ Saskaņā ar Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu no 2021. gada 1. jūlija jaunizveidotajā Jelgavas novadā iekļautas bijušās Jelgavas novada un Ozolnieku novada administratīvās teritorijas.

- 1.4.1. **Apdzīvojuma struktūrā** būtiskākie plānotie risinājumi:
- 1.4.1.1. Reģionālas nozīmes attīstības centrs – Jelgava.
  - 1.4.1.2. Novada nozīmes attīstības centrs – pilsēta – Ozolnieki. Ozolnieku vēlamā attīstība virzīta uz pilsētas statusa iegūšanu⁶.
  - 1.4.1.3. Novada nozīmes attīstības centri: Kalnciems, Eleja, Staļģene un Zaļenieki.
  - 1.4.1.4. Vietējas nozīmes centri: Nākotne, Līvberze, Platone, Vilce, Sesava, Vircava, Garoza, Āne, Brankas, Lielplatone, Svēte un Valgunde.
  - 1.4.1.5. Kopienas nozīmes attīstības centri: Zemgale, Poķi, Ziedkalne, Sidrabe, Bērvircava, Oglaine, Mazlauki, Vecsvirlauka, Tetele, Kārniņi, Mežciems, Raubēni, Iecēni, Vītoliņi, Jaunpēternieki, Cena, Dalbe, Jēkabnieki, Lielvircava, Emburga, Atpūta, Viesturciems, Vārpa, Tušķi, Dzirnietki, Kaļķis, Tīreļi un Dorupe.
- 1.4.2. **Galvenie transporta koridori un inženiertehniskā infrastruktūras** vēlamā ilgtermiņa attīstība tiek plānota, nodrošinot Jelgavas valstspilsētas savienojumus starp valsts, novada apdzīvotajām vietām un apdzīvoto vietu nodrošinājumu ar nepieciešamo infrastruktūru:
- 1.4.2.1. Jelgavas valstspilsētai un Jelgavas novadam ir ērta savienojamība ar valsts galvenajiem autoceļiem: A8 (E77) Rīga – Jelgava – Lietuvas robeža (Meitene) un A9 Rīga – Liepāja, kā ar reģionāliem un vietējiem autoceļiem.
  - 1.4.2.2. Jelgavas valstspilsētas dzelzceļa stacija atrodas vairāku dzelzceļa atzaru krustpunktā: līnija Rīga – Jelgava – Liepāja, līnija Tukums – Jelgava – Krustpils, līnija Jelgava – Eleja – Šauļi, līnija Jelgava – Auce – Mažeiki – krustpunktā. Visas dzelzceļa līnijas izmanto kravu pārvadājumiem, pasažieru pārvadājumi notiek tikai līnijā Rīga – Jelgava – Liepāja.
  - 1.4.2.3. Jelgavas valstspilsētas perspektīvai attīstībai ļoti svarīga ir Ziemeļu šķērsojuma attīstība, izbūvējot jaunu tiltu pār Lielupi, kas sekmēs arī lielākās pašvaldībai piederošās brīvās industriālās teritorijas bijušā lidlauka ekonomisko attīstību, investīciju piesaisti un jaunu darba vietu izveidi.
  - 1.4.2.4. Gan valsts, gan pašvaldības ceļu tehniskais stāvoklis ir apmierinošs, taču dažviet mazākas nozīmes ceļi, kas savieno ciemus, ir neapmierinošā stāvoklī, un ir nepieciešama šo ceļu pārbūve, uzlabošana, seguma maiņa, kā arī apdzīvotās vietās nepieciešama ceļu apstrāde ar pretputēšanas materiāliem.
  - 1.4.2.5. Būtiskākās infrastruktūras attīstības ilgtermiņa prioritātes saistāmas ar centralizēto ūdensapgādes, kanalizācijas un siltumapgādes sistēmu tīklu paplašināšanu un rekonstrukciju, kā arī ar jaunu pieslēgumu veidošanu pie novada centralizētajiem ūdensapgādes, kanalizācijas un siltumapgādes tīkliem un esošo pieslēgumu racionālu izmantošanu.
- 1.4.3. **Dabas teritoriju telpiskās struktūras** risinājumos izdalīti šādi telpiskās struktūras elementi: 1) lauku teritorijas, 2) meža teritorijas, 3) ūdeņu teritorijas, 4) derīgo izrakteņu teritorijas un 4) īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (turpmāk – ĪADT).
- 1.4.4. **Ainaviski vērtīgas un kultūrvēsturiski nozīmīgas teritorijas** ir izdalītas: 1) ainaviski vērtīgās teritorijas, t.sk. Ķemeru nacionālais parks un 2) kultūrvēsturiskās teritorijas. Stratēģijā noteiktas teritorijas, kurās plānota tūrisma

---

⁶ Pilsētas statuss tiek piešķirts, ja pastāvīgo iedzīvotāju skaits pārsniedz 5000 (uz 01.01.2023. Ozolniekos iedzīvotāju skaits – 4433). Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada ilgspējīgas attīstības stratēģija līdz 2034. gadam (2.0 redakcija).

attīstība, tostarp dabas parkos “*Vilce*” un “*Svētes paliene*”, Ķemeru tīrelī, kā arī novada muižu parkos.

1.4.5. **Prioritāri attīstāmās teritorijas:**

1.4.5.1. Jelgavas valstspilsētas prioritāri attīstāmās teritorijas tiek veidotas, lai stiprinātu pilsētas atpazīstamību un sociālekonomisko potenciālu: 1) centra teritorija, īpaši Hercoga Jēkaba laukums, iekļaujot skvēru aiz kultūras nama un esošās autoostas teritoriju; 2) bijušā lidlauka un tam pieguļošā teritorija, kur plānota perspektīvā industriālā parka izveide; 3) reģionālas nozīmes mobilitātes punkta un publisko pakalpojumu teritorija pie Jelgavas dzelzceļa stacijas; 4) teritorija Lielupes labajā krastā starp Rīgas ielu, Lielupi un dzelzceļa tiltu; 5) teritorija starp Nameja ielu, 1., 2. un 3. līniju un 6) ūdensmalu teritorijas, veidojot pievilcīgu pilsētvidi rekreācijai.

1.4.5.2. Prioritāri attīstāmās teritorijas un vēlamās ilgtermiņa izmaiņas Jelgavas novadā: 1) Ozolnieku ciema attīstība – prioritāri jāattīsta par pilsētu; 2) Ozolnieki, Kalnciems, Eleja, Staļģene un Zaļenieki, kas veidojamas kā pievilcīgas un urbanizētas telpas, veicinot iedzīvotāju dzīves kvalitāti; 3) industriālās un rūpnieciskās teritorijas; 4) centralizēto un maģistrālos inženiertīklu (atjaunošana, modernizācija, paplašināšana visā novada teritorijā) pilnveidošana; 5) Lielupes krasta labiekārtošana un promenādes zonu izveide, kā arī atpūtas vietu izveide pie citiem novada ūdens objektiem; 6) publiskās ārtelpas (parku, mežaparku, skvēru u.c.) izveide un labiekārtošana attīstības centros; 7) applūšanas risku novēršana: esošo aizsargdambju pilnveidošana, citas applūšanas risku mazināšanai nepieciešamās infrastruktūras izveide; 8) energoefektivitātes pasākumu ieviešana, privātā un publiskā sektora ēku energoefektivitātes paaugstināšana; 9) atjaunīgo energoresursu izmantošana, infrastruktūras un teritoriju attīstība novada teritorijā (saules paneļu parki, vēja enerģijas parki, ģeotermālie ūdeņi u.c.); 10) kūdras apstrādes un inovatīvu kūdras produktu ražošanas veicināšana Jelgavas novadā, jaunu uzņēmumu izveide pārejai uz klimatneitralitāti; 11) ĪADT, *Natura 2000* daudzveidības saglabāšana un antropogēno slodzi mazinošas infrastruktūras attīstība un 12) vides pieejamības nodrošināšana. Veloceļu integrēta attīstība un savienojamība.

1.5. Attīstības programmā ir noteiktas vidēja termiņa prioritātes, rīcības virzieni, uzdevumi un pasākumi septiņu gadu periodam no 2023. gada līdz 2029. gadam, lai īstenotu Stratēģijā izvirzītos ilgtermiņa stratēģiskos uzstādījumus. Attīstības programmas Stratēģijas daļā izvirzīti šādi vidēja termiņa **rīcības virzieni**:

1.5.1. **RV1 Izglītība mūža garumā un konkurētspēja darba tīrgū** ar rīcības virzieniem:

1.1. Izveidot vienotu, resursu efektīvu izglītības iestāžu tīklu; 1.2. Sekmēt kvalitatīvu, mūsdienīgu, daudzveidīgu un iekļaujošu izglītību atbilstoši tautsaimniecības vajadzībām; 1.3. Pilnveidot motivācijas programmu jauno pedagogu piesaistei un esošo motivācijai un 1.4. Veicināt pieaugušo izglītību dzīves kvalitātes un nodarbinātības sekmēšanai.

1.5.2. **RV2 Veselības un sociālo pakalpojumu pieejamība, iedzīvotāju labklājība** ar rīcības virzieniem:

2.1. Veicināt veselīgu dzīvesveidu; 2.2. Attīstīt kvalitatīvus un pieejamus veselības aprūpes pakalpojumus un infrastruktūru; 2.3. Attīstīt kvalitatīvus un pieejamus sociālos pakalpojumus un infrastruktūru un 2.4. Attīstīt sociālo darbu ar kopienas un atbalstu iedzīvotāju labklājībai.

1.5.3. **RV3 Konkurētspējīgi pakalpojumi kultūras, tūrisma un sporta jomās** ar rīcības virzieniem:

3.1. Veicināt tautas sporta un tam nepieciešamās infrastruktūras

attīstību; 3.2. Sekmēt bērnu un jauniešu sporta attīstību, kā arī augstu sasniegumu sportu; 3.3. Attīstīt kultūras piedāvājuma daudzveidību, kvalitāti un infrastruktūru; 3.4. Nodrošināt kultūras mantojuma aizsardzību un ilgtspējīgu attīstību un 3.5. Veicināt tūrisma nozares konkurētspēju.

- 1.5.4. **RV4 Mobilitāte un sasniedzamība** ar rīcības virzieniem: 4.1. Atjaunot un attīstīt autoceļus, ielas, tiltus, satiksmes pārvadus; 4.2. Ieviest satiksmes drošības un mierināšanas risinājumus; 4.3. Veidot mūsdienīgu gājēju un velo, mazjaudas transportlīdzekļu infrastruktūru; 4.4. Attīstīt integrētu un multimodālu sabiedriskā transporta sistēmu, t.sk. savienojamībā ar Rīgu un 4.5. Veicināt ilgtspējīgus mobilitātes risinājumus.
  - 1.5.5. **RV5 Teritorijas un resursu efektīva apsaimniekošana** ar rīcības virzieniem: 5.1. Nodrošināt kvalitatīvus un pieejamus komunālos un atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus; 5.2. Uzlabot publisko teritoriju kvalitāti, daudzveidību un pieejamību un 5.3. Veicināt nekustamā īpašuma attīstību un uzlabošanu.
  - 1.5.6. **RV6 Vides kvalitātes uzlabošana un dabas vērtību ilgtspējīga apsaimniekošana** ar rīcības virzieniem: 6.1. Efektīvi un ilgtspējīgi apsaimniekot dabas vērtības; 6.2. Uzlabot vides kvalitāti un 6.3. Mazināt plūdu riskus un krastu eroziju.
  - 1.5.7. **RV7 Konkurētspējīga, radoša un klimatneitrāla uzņēmējdarbība un industriālā attīstība** ar rīcības virzieniem: 7.1. Pilnveidot atbalstu uzņēmējdarbības videi un 7.2. Attīstīt infrastruktūru atbilstoši uzņēmējdarbības vajadzībām.
  - 1.5.8. **RV8 Vieda un atvērta pārvaldība, drošība** ar rīcības virzieniem: 8.1. Uzlabot pārvaldības efektivitāti un digitalizāciju, attīstot mūsdienīgus un klientorientētus pašvaldības pakalpojumus; 8.2. Sekmēt sabiedrības iesaisti un līdzatbildību teritorijas ilgtspējīgā attīstībā; 8.3. Nodrošināt efektīvu jaunatnes politikas ieviešanu un 8.4. Attīstīt civilās aizsardzības sistēmu un paaugstināt drošības līmeni.
- 1.6. Saistībā ar plānotajiem attīstības virzieniem un mērķiem Birojs konstatē:
- 1.6.1. Saskaņā ar Novērtējuma likuma 1. panta 7. punktu un Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 "*Kārība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*" (turpmāk – Noteikumi Nr. 157) 7.¹ punktu Vides pārskatā identificē, apraksta un izvērtē plānošanas dokumentu un iespējamo alternatīvu ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumentu izstrādes mērķus un teritoriju, kura varētu tikt ietekmēta. Dažādu risinājumu novērtēšanas mērķis ir izvēlēties un pamatot piemērotāko risinājumu.
  - 1.6.2. Vides pārskatā attiecībā par alternatīvām atzīmēts: "*Stratēģija ir vispārīgs stratēģisks dokuments, kuram faktiski alternatīvas nav vajadzīgas un nav iespējamas*", kā arī: "*attiecībā uz Attīstības Programmu, "0" alternatīva scenārijs, kad programma netiek realizēta nemaz*". Birojs konstatē, ka Vides pārskatā Attīstības programmā kā vienīgā iespējamā alternatīva ir norādīts gadījums, ja plānošanas dokuments netiek ieviests.
  - 1.6.3. Birojs sniedz skaidrojumu, ka iespējamo alternatīvu novērtējums nenozīmē, ka būtu jānovērtē iespējamās alternatīvas plānošanas dokumentu izstrādei kā tādai, bet gan, ka vērtējamas ir alternatīvas veidiem un pasākumiem, ar kādiem noteiktajos attīstības virzienos varētu sasniegt plānošanas mērķus. Turklāt alternatīvos risinājumus nav nepieciešams izvērtēt pilnīgi katram pasākumam un iespējamam attīstības scenārijam, bet gan tiem, kas saistīti ar būtisku ietekmi uz vidi. Vides pārskatā pašlaik vērtētā "*nulles*" alternatīva Attīstības programmai pēc būtības atbilst Noteikumu Nr. 157 8.3. punkta prasībai novērtēt esošo vides stāvokli un tā

attīstību, ja plānošanas dokuments netiek īstenots, nevis plānošanas alternatīvas novērtējumam, kādu paredz Novērtējuma likuma 1. panta 7. punkts. Plānošanas dokumentu izstrādes gaitā tiek izstrādātas to vairākas redakcijas vai arī turpmākās attīstības scenāriji, gala variantā iestrādājot tikai tos risinājumus, kas novērtēti kā atbilstošākie. Stratēģiskā novērtējuma uzdevums ir šīs dažādās idejas un alternatīvas izgaismot un parādīt arī vides pārskatā, salīdzināt tās no vides ieguvumu viedokļa, pamatot, kādēļ tieši konkrētais pasākums izvēlēts kā pamatotākais. Birojs konstatē, ka gan Stratēģijai, gan Programmai izstrādātas 2. redakcijas, kas liecina par to, ka plānošanas dokumentu izstrādē jau tikuši apskatīti dažādi scenāriji, nosakot prioritāros pasākumus, bet konkrētajā gadījumā nav izmantotas tās iespējas, ko dod Stratēģiskais novērtējums, lai pamatotu izvēlēto plānošanas dokumentu risinājumus. Birojs nepiekrīt Vides pārskatā paustajam viedoklim, ka plānošanas dokumentam “*alternatīvas nav vajadzīgas*”, jo tas ir pretrunā ar normatīvo aktu prasībām, tāpēc Vides pārskatu nepieciešams papildināt ar trūkstošo informāciju par scenārijiem/alternatīvām, kādas izskatītas plānošanas dokumentu izstrādes gaitā un veikt izvērtējumu atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

2. Esošais vides stāvoklis, jo īpaši teritorijās, kuras plānošanas dokuments var būtiski ietekmēt, iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

- 2.1. Vides pārskats izstrādāts, ņemot vērā Izstrādātājai pieejamo un papildus noskaidroto informāciju par novada dabas apstākļiem un vides kvalitāti. Secināms, ka izmantoti Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada pašvaldības sniegtie dati, VSIA “*Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs*” (turpmāk – LVĢMC), Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk – DAP) u.c. institūciju rīcībā esošā informācija.
- 2.2. Vides pārskatā sniegta informācija par plānošanas dokumentos iekļautās teritorijas vides aspektiem un apkopojums par teritorijas dabas vērtībām. Galvenajos ietekmes aspektos ir secināms:
  - 2.2.1. Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada teritorijā atrodas upes vai to ūdensapgādes baseini: Lielupe (L143), Svēte (L108SP, L123), Iecava (L127), Platone (L144SP) un Vircava (L147). Upju kvalitāte pēc attiecīgajiem parametriem novērtēta kā vidēja – Lielupei, 1 km augšpus Jelgavai, Svētei augšpus Svētes, Iecavas grīvā un Platones grīvā. Slikta kvalitāte novērtēta – Lielupei, 2,5 km lejpus Jelgavai, Svētes grīvā un Vircavas grīvā. Upju ūdens kvalitāti ietekmē gan punktveida, gan izkliedētais piesārņojums, hidromorfoloģiskie pārveidojumi, kā arī plūdu risks⁷.
  - 2.2.2. Jelgavas valstspilsētā pēdējos gados būtiski pieaudzis kanalizācijas tīklu kopgarums un māsaimniecību īpatsvars (2015. gadā 91,4% aglomerācijā vai 87% Jelgavas valstspilsētas teritorijā; 2019. gadā 97,4% aglomerācijā vai 93,2% Jelgavas valstspilsētas teritorijā), kam ir pieejama centralizētā kanalizācija, tomēr kanalizācijas tīklu sistēma nav pietiekami attīstīta, lai nodrošinātu visu māsaimniecību notekūdeņu aizvadišanu. Realizējot Attīstības programmā ietvertos projektus, tiek īstenotas un turpmāk plānotas ūdenssaimniecības sakārtošanas un attīstības aktivitātes, kas uzlabo notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu, lai vidē novadītu pēc iespējas mazāk potenciāli neattīrītus notekūdeņus.
  - 2.2.3. 2023. gadā, pabeidzot projekta “*Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Jelgavā, V kārtā*” īstenošanu, tiks nodrošināta kanalizācijas pakalpojumu pieejamība līdz 99,9% aglomerācijā un ūdensapgādes pakalpojumu pieejamība līdz 99,5%

⁷ Lielupes upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2022. – 2027. gadam. Pieejams: <https://www.varam.gov.lv/lv/jaunums/varam-apstiprinati-upju-baseinu-apgabalu-apsaimniekosanas-un-pludu-risku-parvaldibas-plani> (skatīts 30.10.2023.).

ūdensapgādes pakalpojumu zonā. Jelgavas novadā dzeramo ūdeni centralizēti saņem 34% no iedzīvotāju kopskaita. Dzeramā ūdens kvalitāti ievērojami pazemina esošo ūdensvadu tīklu nolietojums, esošajam patēriņam neatbilstoši cauruļvadu diametri, ēku stāvvadu sliktais stāvoklis. Jelgavas novadā iegūtajā ūdenī ir dabīgi paaugstināta ūdens cietība, dzelzs un sulfātu saturs. Atbilstoši LVGMC datu bāzes uzskaitēi Jelgavas novadā ir reģistrēti 567 ūdens ieguves urbumi, no kuriem ekspluatēti tiek 79 urbumi. Daļa urbumu ir pašvaldības pārziņā, daļa – individuālo lietotāju pārziņā.

- 2.2.4. Jelgavas valstspilsētā atrodas viena ĪADT, tostarp *Natura 2000* teritorija – dabas liegums "*Lielupes palienes pļavas*", kas aizņem 271,5 ha jeb 4,5% pilsētas teritorijas. Jelgavas novadā ĪADT kopplatība ir 7981,6 ha, t.sk. *Natura 2000* teritorijas: Ķemeru nacionālais parks, dabas parks "*Svētes paliene*", dabas parks "*Tērvete*", dabas parks "*Vilce*", dabas liegums "*Babītes ezers*", dabas liegums "*Kaigu purvs*", dabas liegums "*Kalnciema pļavas*", dabas liegums "*Lielupes palienes pļavas*", dabas liegums "*Līvberzes liekņa*". Spēkā esoši dabas aizsardzības plāni ir tikai dabas liegumam "*Babītes ezers*" un dabas parkam "*Tērvete*". Jelgavas novada teritorijā atrodas valsts nozīmes ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis: "*Krāču kalni*" Valgundes pagastā (un Babītes novada Salas pagastā), kā arī parki, kas lielākajā daļā ir kompleksa kultūrvēsturiskā mantojuma sastāvdaļa pie muižu apbūves aizsargājamās alejas (piemēram, "*Blankenfeldes muižas aleja*" "*Elejas aleja*", "*Lielplatonas muižas liepu aleja*" u.c.).
- 2.2.5. Jelgavas novadā ir vairāku veidu derīgo izrakteņu atradnes – kvartāra māli, smilts, kūdra un dolomīts. Jelgavas novadā ir reģistrētas astoņas kūdras atradnes.
- 2.2.6. Jelgavas valstspilsētā atrodas vēsturiskas rūpnieciskās teritorijas, kuras daļēji kļuvušas par degradētajām teritorijām, bet ar ES fondu atbalstu pašvaldība sakārto un attīsta transporta un inženiertehnisko infrastruktūru šajās industriālajās teritorijās, veicinot jaunas uzņēmējdarbības vides nodrošinājumu. Jelgavas valstspilsētā atrodas 2 piesārņotas vietas (Dobeles šoseja 12 un Kalnciema ceļš 109 B), sakārtota likvidētās Jelgavas cukurfabrikas teritorija un rekultivētā bijusī šķidro toksisko atkritumu izgāztuve "*Kosmoss*". Jelgavas novada teritorijā reģistrētas 5 piesārņotas vietas un 73 potenciāli piesārņotas vietas⁸.
- 2.2.7. Jelgavas valstspilsētā difūzā gaisa piesārņojuma avoti ir maģistrālās ielas un individuālās apbūves teritorijas, kas apkurei izmanto dažāda veida kurināmo⁹. Piesārņojošo vielu apjoms Jelgavas valstspilsētā no organizācijām, kuras atskaitās par gaisā novadītajām vielām, pēdējos gados ir ar tendenci samazināties, lai gan iekārtu skaits pieaudzis, kas norāda uz to, ka organizācijas ievieš pasākumus piesārņojošo vielu emisiju samazināšanai. Lai samazinātu gaisa piesārņojumu no ielām ar grants segumu, Jelgavas valstspilsētā tiek veikta grants seguma ielu atputekļošana.
- 2.2.8. Jelgavas valstspilsētas pašvaldība ieviesa un sertificēja Energo pārvaldības sistēmu saskaņā ar ISO 50001:2012 standartu. Savukārt Jelgavas novada pašvaldībā ir izveidota Enerģijas monitoringa platforma, kas nodrošina plānveida pieeju energoresursu pārvaldībai Jelgavas novada teritorijā ēku siltumenerģijas un elektroenerģijas uzlabojumu plānošanā un īstenošanā, lai atbilstu Energo pārvaldības standartam ISO 50001:2018.
- 2.2.9. Atkritumu apsaimniekošanas jomā vērojama tendence (īpaši laika posmā no 2013. gada līdz 2018. gadam), ka samazinās nešķīroto sadzīves atkritumu apjoms,

⁸ Atbilstoši LVGMC Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu informācijas sistēmas reģistram.

⁹ Atbilstoši bioindikācijas pētījumam "*Pilsētvides kvalitātes izvērtēšana un gaisa piesārņojuma zonējuma izstrādāšana Jelgavas pilsētas administratīvajai teritorijai*". LLU, 2017. gads.

bet pieaug šķirotu atkritumu (bioloģiski noārdāmie atkritumi, nolietotas riepas, stikls un stikla iepakojums, papīra un kartona iepakojums u. c.) daudzums. Savukārt pēdējo piecu gadu laikā nodoto šķirotu atkritumu daudzuma izmaiņas poligonā “Brakši” ir nebūtiskas.

- 2.2.10. 2022. gadā ir izstrādāts un apstiprināts Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada sadarbības teritorijas Civilās aizsardzības plāns ar detalizētām risku kartēm. Applūstošo teritoriju aizsardzībai Jelgavas valstspilsētā ir izstrādāta 3D plūdu zonu modelēšana. Jaunākās tehnoloģijas tiek pielietotas lietuvu ūdeņu novadīšanā. Tāpat uz Lielupes tilta ir uzstādīti ūdens līmeņa mērītāji, kas nepārtrauktā režīmā datus pārraida Pašvaldības operatīvās informācijas centram, kur var sekot līdzi ūdens līmeņa kāpumam, modelēt applūšanas draudus.
- 2.2.11. Par būtiskāko trokšņa avotu Jelgavā var uzskatīt autotransportu, kur augstākais trokšņa līmenis (L_{diena} var pārsniegt 70 dB(A)) novērojams teritorijās gar/pa maģistrālajām ielām (t. sk. valsts nozīmes autoceļiem)¹⁰. Savrupmāju, darījumu un jauktu lietošanas funkciju teritoriju zonās, īpaši pilsētas centrālajā un austrumu daļā (virzienā uz Rīgu), trokšņa rādītāju vērtības svārstās no L_{diena} 55 līdz 70 dB(A). Otrs trokšņa avots ir dzelzceļš, kas rada trokšņa līmeni virs 55 dB(A) līdz 500 m attālumam atklātās neapbūvētās teritorijās, bet apbūves teritorijās šī zona sašaurinās līdz 70–120 m no sliežu ārējās malas.
- 2.3. Saistībā ar esošās situācijas un esošā vides stāvokļa aprakstu un novērtējumu Birojs konstatē:
- 2.3.1. Vides pārskatā ir iekļauta informācija par esošo vides stāvokli Jelgavas valstspilsētā un Jelgavas novadā, tomēr Biroja vērtējumā svarīgāk ir identificēt esošos / iespējamus vides riskus un novērtēt, kā plānošanas dokuments vides stāvokli var uzlabot, pasliktināt vai saglabāt esošajā stāvoklī, tādējādi atsevišķās no aplūkotajām jomām rekomendējams veikt Vides pārskata papildinājumus.
- 2.3.2. Piemēram, Vides pārskatā, atsaucoties uz INTEREG IIIA Dienvidu prioritātes projekta “Pārrobežu sadarbības iniciatīva riska vadības sistēmas veidošanai Latvijas un Lietuvas kaimiņu reģionos” 2006. gadā veiktā pētījuma “Vides trokšņu novērtēšana un modelēšana Jelgavas pilsētas teritorijā” rezultātiem, sniegta informācija par trokšņa robežlielumu pārsniegumiem no autoceļa un dzelzceļa transporta, kur saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 7. janvāra noteikumiem Nr. 16 “Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība” (turpmāk – Noteikumi Nr. 16) tādi konstatēti Jelgavas valstspilsētā. Savukārt attiecībā uz esošo trokšņa piesārņojumu Jelgavas novada teritorijā, ko rada transporta kustība, informācija Vides pārskatā nav sniegta. Vienlaikus Birojs vērs uzmanību, ka Jelgavas novada teritoriju šķērso autoceļš Rīga – Jelgava – Lietuvas robeža (Meitene) (A8), kur to posmiem, kas ietver arī Jelgavas novadu, 2022. gadā ir izstrādātas Trokšņa stratēģiskās kartes¹¹. Trokšņa stratēģiskajās kartēs ir identificēti dienas, vakara un arī nakts vides trokšņa robežlielumu pārsniegumi.¹² Vienlaikus Birojs konstatē, ka atbilstoši Trokšņu stratēģiskajām kartēm Jelgavas novadā valsts autoceļa A8

¹⁰ “Vides trokšņu novērtēšana un modelēšana Jelgavas pilsētas teritorijā” (INTEREG IIIA Dienvidu prioritātes projekts “Pārrobežu sadarbības iniciatīva riska vadības sistēmas veidošanai Latvijas un Lietuvas kaimiņu reģionos”). 2006. gads.

¹¹ Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 7. janvāra noteikumu Nr. 16 “Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība” 63.1. punkta nosacījumiem trokšņa stratēģiskās kartes izstrādā autoceļiem, uz kuriem satiksmes intensitāte ir vairāk nekā trīs miljoni transportlīdzekļu gadā.

¹² Vides trokšņa robežlielumi saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 7. janvāra noteikumiem Nr. 16 “Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība” savrupmāju, mazstāvu vai viensētu dzīvojamo māju teritorijās ir 55 dB(A) dienas periodā, 50 dB(A) vakara periodā un 45 dB(A) nakts periodā.

apdzīvoto vietu tuvumā (piemēram, Jaunolainē, Pārolainē, Pēterniekos u.c.) atrodas arī dzīvojamās apbūves teritorijas. Līdz ar to Birojs vērs pašvaldības uzmanību, ka teritorijās, kur jau pašlaik konstatēti vides trokšņa robežlieluma pārsniegumi un kur to pieaugums ir prognozējams, nepieciešams izsvērt ar plānošanas dokumentiem ierobežojumus, vai arī pārskatīt teritoriju turpmākās attīstības iespējas atbilstoši normatīvo aktu regulējumam. Tāpat pašvaldību teritorijas plānojuma izstrādē būtiski ievērot Ministru kabineta 2013. gada 30. aprīļa noteikumu Nr. 240 *“Vispārējie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”* 147. punkta prasību *“plānojot jaunas dzīvojamās un publiskās apbūves teritorijas, tās paredz vietās, kur autoceļu, dzelzceļu un lidlauku, kā arī piesārņojošo objektu ietekme nepārsniedz normatīvajos aktos piesārņojuma jomā noteiktos piesārņojuma robežlielumus”*. Vienlaikus jāņem vērā, ka teritorijās, kur ir būtiski vides trokšņa robežlielumu pārsniegumi, tā samazināšana līdz pieļaujamam līmenim ar atsevišķiem prettrokšņa pasākumiem, piemēram, lokālu prettrokšņa sienu būvniecību vienā īpašumā, – var nebūt iespējama, tādēļ trokšņu jutīgu objektu paredzēšana Biroja ieskatā šādās teritorijās nav pieļaujama. Savukārt Vides pārskatā gan apdzīvojama struktūras izmaiņu, gan ražošanas, gan pakalpojumu sniegšanas centru kontekstā rekomendējams papildus apsvērt attīstības teritoriju atbilstību, ko pilsētas un novada turpmākajā plānošanā jāņem vērā, lai izpildītu normatīvajos aktos noteiktās prasības vides kvalitātes nodrošināšanā pilsētas un novada iedzīvotājiem. Vienlaikus Birojs rekomendē papildināt Vides pārskatu ar aktuālāko informāciju par trokšņa piesārņojumu novada teritorijā atbilstoši Trokšņu stratēģisko karšu, kas izstrādātas 2022. gadā, informācijai¹³.

- 2.3.3. Vides pārskatā atzīmēts, ka Jelgavas novadā ir vairāku veidu derīgo izrakteņu atradnes, tostarp kvartāra māli, smilts, kūdra un dolomīts, kā arī reģistrētas astoņas kūdras atradnes. Lai arī Vides pārskatā nav norādīts, vai turpmākajos plānošanas dokumentos pašvaldība neplāno sekmēt derīgo izrakteņu ieguvī novadā, tomēr Biroja ieskatā rekomendējams turpmākajos teritoriju attīstības plānošanas dokumentos (teritorijas plānojumā, lokālplānojumos) teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos (turpmāk – TIAN) iekļaut atbilstošus nosacījumus esošo vai plānoto karjeru turpmākajā apsaimniekošanā, lai nākotnē veidotos dabas bioloģiskajai daudzveidībai vērtīgas teritorijas. Piemēram, pēc derīgo izrakteņu ieguves beigšanas izstrādātās teritorijas iespējams renaturalizēt, veidojot ūdenstilpes retiem putniem un abiniekiem piemērotas dzīvesvietas. Šādu teritoriju veidošana īpaši svarīga ir ĪADT tuvumā, bet vēlams arī pārējā novada teritorijā, kas tiek izmantota arī rekreācijai.
- 2.3.4. Kā norādīts Vides pārskatā, Jelgavas novadā ir reģistrēti 567 ūdens ieguves urbumi, no kuriem ekspluatēti tiek tikai 79 urbumi, atzīmējot, ka daļa urbumu ir pašvaldības pārziņā, bet daļa – individuālo lietotāju pārziņā. Neizmantoti un neapsaimniekoti pazemes ūdens ieguves urbumi ir viens no potenciāli bīstamākajiem pazemes ūdens piesārņošanas avotiem. Līdz ar to Biroja ieskatā pašvaldībai būtu pievēršama arī papildus uzmanība neizmantotiem un neapsaimniekotiem ūdens apgādes urbumiem un to turpmākai apsaimniekošanas kārtībai. Atbilstoši likuma *“Par zemes dzīlēm”* nosacījumiem (3. panta 1. punkts) lēmumu par urbumu izmantošanu vai likvidāciju jāpieņem zemes īpašniekam, kura īpašumā ūdens apgādes urbums atrodas, tomēr pašvaldībai ir iespējams un ieteicams paredzēt pasākumus iedzīvotāju vides apziņas paaugstināšanai un aktīvākai iesaistei virszemes ūdensobjektu un pazemes ūdeņu kvalitātes saglabāšanai un aizsardzības nodrošināšanai.
- 2.3.5. Vides pārskatā esošā vides stāvokļa aprakstā norādīts uz Lielupes baseina ūdens

¹³ Pieejama: <https://lvceli.lv/celu-tikls/celu-kartes/troksnu-kartes/> (skatīts 30.10.2023.).

objektu ekoloģisko kvalitāti (skatīt šā atzinuma 2.2.1. sadaļu), kas vietām norādīta kā slikta, ko cita starpā ietekmē ne tikai pārrobežu pārnese un lauksaimniecības zemju notece, bet arī komunālo saimniecību un rūpniecisko objektu notekūdeņi. Biroja vērtējumā Vides pārskatā būtu vērtīgi iekļaut plašāku informāciju (un tās analīzi) attiecībā uz to, ar kādiem ķīmiskiem elementiem / rādītājiem ūdensobjektā ir konstatēts piesārņojums, kas ir tie cēloņi un faktori, kādēļ šāds piesārņojums radies / rodas, papildinot ar vērtējumu, vai ar plānošanas dokumentā paredzētajiem risinājumiem un rīcībām vēlamo sasniedzamo mērķi būtu iespējams sasniegt. Tas ļautu identificēt, kas būtu jā dara vēl papildus, iespējams, plānošanas reģiona vai politikas plānošanas dokumentu līmenī.

2.3.6. Vides pārskatā nav sniegta informācija par Jelgavas valstspilsētā un Jelgavas novadā esošajām peldvietām. Biroja ieskatā pašvaldībai ieteicams izvērtēt nepieciešamību novadā izveidot peldvietas (ietverot neoficiālās peldvietas, kuras iedzīvotāji jau aktīvi izmanto) atbilstoši Ministru kabineta 2017. gada 28. novembrī noteikumiem Nr. 692 "*Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība*" (turpmāk – Noteikumi Nr. 692), ņemot vērā plānoto tūrisma attīstību ar rekreācijas iespējām ūdensobjektu tuvumā. Vienlaikus jāņem vērā Noteikumu Nr. 692 8. punktā noteiktais nosacījums: *peldvietu izveido saskaņā ar attiecīgās pašvaldības teritorijas plānojumā noteikto (atļauto) izmantošanu. Peldvietas robežas nosaka pašvaldība, kuras administratīvajā teritorijā attiecīgā peldvieta atrodas*. Līdz ar to oficiālās peldvietas (ja tādas tiek noteiktas) ir nepieciešams iestrādāt arī jaunajā apvienotajā Jelgavas novada teritorijas plānojumā, kā arī Jelgavas valstspilsētas teritorijas plānojumā.

2.3.7. Vides pārskatā par applūstošo teritoriju aizsardzību cita starpā norādīts uz 2022. gadā izstrādāto Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada Civilās aizsardzības plānu ar detalizētajām risku kartēm, kā rezultātā var modelēt applūšanas draudus un nekavējoties rīkoties. Vienlaikus Birojs vērs pašvaldības uzmanību, ka teritoriju attīstības turpmākajā plānošanā (teritorijas plānojumos, lokālplānojumos un detālplānojumos) jāņem vērā Aizsargjoslu likumā noteiktās prasības attiecībā par applūstošajām teritorijām, tostarp Aizsargjosla 37. panta pirmās daļas 4. punktā noteikto, ka virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu applūstošajās teritorijās aizliegts veikt teritorijas uzbēršanu, būvēt ēkas un būves, arī aizsargdambjus (ar šauriem izņēmumiem), tādējādi nepieļaujot šīs teritorijas izveidot par jaunām apbūvējamām teritorijām.

3. Ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas, tā īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējums un izvēlēta risinājuma pamatojums

3.1. Sagatavotājas vērtējumā kopumā novada Stratēģijā ilgtermiņam plānotie stratēģiskie mērķi, ilgtermiņa prioritātes un Attīstības programmā vidējam termiņam plānotās vidēja termiņa prioritātes, uzdevumi un rīcības virzieni paredz tādu projektu un pasākumu ieviešanu, kas kopumā (summāri) uzlabos novada vides kvalitātes rādītājus, t.sk. mazinās SEG (siltumnīcefekta gāzu) emisijas un dos novada ieguldījumu virzībā uz klimatneitralitāti, ekosistēmu klimatnoturību, sekmēs dabas resursu racionālu izmantošanu un aprites ekonomikas principu ieviešanu.

3.2. Vienlaikus Birojs konstatē:

3.2.1. Starp Stratēģijā noteiktajām prioritāri attīstītajām teritorijām ir noteiktas teritorijas ražošanas attīstībai, tostarp Jelgavas valstspilsētā bijušā lidlauka un tam pieguļošā teritorija, kur plānota perspektīvā industriālā parka izveide. Tāpat Stratēģijā Jelgavas valstspilsētā turpmākā teritoriju attīstība saistīta ar reģionālās nozīmes mobilitātes

punkta un publisko pakalpojumu teritoriju pie Jelgavas dzelzceļa stacijas, teritoriju starp Lielupi un dzelzceļa tiltu, kā arī plānoto Ziemeļu šķērsojumu, izbūvējot tiltu pār Lielupi. Attīstot minētās teritorijas, jāņem vērā perspektīvo transporta infrastruktūras objektu izbūve un ar minēto transporta infrastruktūru saistītā teritoriju turpmākā attīstība. Attīstot minētās teritorijas, secināms, ka pašvaldībā plānota uzņēmējdarbības attīstība, savukārt uzņēmējdarbības attīstībai jānodrošina nepieciešamā infrastruktūra, kā arī vienlaikus jāsamēro saimnieciskās darbības un dzīvošanas funkcijas. Birojs vērš uzmanību, ka jebkāda industriālo teritoriju izveide tiešā dzīvojamo apbūves teritoriju tuvumā var radīt konfliktsituācijas starp atšķirīgi ieinteresētajām pusēm. Ņemot vērā, ka Ziemeļu šķērsojuma attīstība skar ĪADT, tostarp *Natura 2000* teritoriju – dabas liegumu "*Lielupes palienes pļavas*", tad lielākie plānošanas izaicinājumi saistīti gan ar ražošanas un dzīvojamās apbūves izvietojumu, kā arī ar vides aizsardzības un ainavu saglabāšanas interešu saskaņošanu ar uzņēmējdarbības interesēm, kas ir būtiski ņemams vērā vides aspekts Jelgavas valstspilsētas turpmākajā attīstības plānošanā, izstrādājot teritorijas plānojumu.

- 3.2.2. Industriālās un rūpnieciskās teritorijas attīstība kā viena no prioritātēm Stratēģijā norādīta arī Jelgavas novadā. Vienlaikus Stratēģijā plānota Ozolnieku ciema attīstība, iegūstot tam pilsētas statusu, kā arī paredzēta Ozolnieku, Kalnciemu, Elejas, Staļģenes un Zaļenieku ciemu teritoriju attīstība, kas veidojamas kā pievilcīgas un urbanizētas telpas, veicinot iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Līdz ar to Birojs konstatē, ka šādu teritoriju attīstībai jābūt pārdomātai, tāpēc Birojs rekomendē turpmākajā novada attīstības plānošanā, izstrādājot vienotu Jelgavas novada teritorijas plānojumu un lokālplānojumus, pievērst īpašu uzmanību gan industriālo zonu, gan arī dzīvojamo zonu izvietojumam, ņemot vērā jau konstatētās trokšņa robežlieluma pārsnieguma vietas, lai neveidotos summārās ietekmes, kas pasliktinātu iedzīvotāju veselību un dzīves kvalitāti. Tāpat svarīgi ir noteikt ne tikai šo teritoriju atrašanās vietas, bet arī TIAN iestrādāt atbilstošas prasības iespējamās ietekmes novēršanai / mazināšanai.
- 3.2.3. Stratēģija atbalsta atjaunīgo energoresursu izmantošanu, infrastruktūras un teritoriju attīstību Jelgavas novada teritorijā (saules paneļu parki, vēja enerģijas parki, ģeotermālie ūdeņi u.c.). Šajā kontekstā Birojs rekomendē pašvaldībai turpmākā teritoriju attīstības plānošanā izsvērt, kādu no attīstības virzieniem (alternatīvā enerģija, mežsaimnieciskā darbība, lauksaimnieciskā darbība) noteikt kā prioritāti, ņemot vērā, ka novadā lielās platībās notiek gan ar mežsaimniecību, gan ar lauksaimniecību saistīta saimnieciskā darbība. Vienlaikus plašās teritorijās atrodas arī dabas vērtības. Tāpēc būtiski ir pārdomāti izvēlēties vēja elektrostaciju izbūvei paredzētās teritorijas, tostarp izvērtēt to turpmākās attīstības iespējas, ņemot vērā pašvaldības konceptuālo ilgtermiņa redzējumu novada teritorijas attīstībai un vēja elektrostaciju iedzīvotāju (zemes īpašnieku) intereses, kā arī saistošo normatīvo aktu prasības.

4. Risinājumi iespējamās ietekmes uz vidi samazināšanai

- 4.1. Vides pārskatā norādīti Attīstības programmā ietvertie pasākumi, kuru īstenošanai nepieciešami risinājumi, lai novērstu vai samazinātu plānošanas dokumenta īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi:
  - 4.1.1. Attīstības programmā ir identificēti plānotie pasākumi ar potenciāli augstu risku dabas videi: pasākumi plūdu riska mazināšanai un meliorācijas sistēmu pārbūve, upes gultnes pārtīrīšana, krastu erozijas novēršana un caurplūdes atjaunošana un palielināšana, dambja būvniecība u.tml. Minētie pasākumi Vides pārskata 2. pielikumā ir vērtēti kā pozitīvs ieguldījums cilvēkvides kvalitātes uzlabošanā,

vienlaikus norādīts, ka gan teritorijas meliorācija, gan dabisko ūdensteču gultnes tīrīšana, krastu stiprināšana un dambju būvniecība ir pasākumi, kas vērtējami ar būtisku ietekmi uz dabisko vidi. Līdz ar to šādi pasākumi pieļaujami atbilstoši Aizsargjoslu likuma 37. pantā norādītajiem izņēmuma gadījumiem, veicot nepieciešamo novērtējumu.

- 4.1.2. Pasākumi ar risku dabas videi ir apbūves paplašināšana, derīgo izrakteņu ieguve un vēja un saules parku būvniecība, kas var potenciāli ietekmēt bioloģisko daudzveidību, īpaši – aizsargājamus biotopus un sugas ārpus ĪADT. Vides pārskatā Attīstības programmas ietvertajiem uzdevumiem sniegts novērtējums, pamatojoties uz konkrētajiem pasākumiem un to finansējumu, ņemot vērā paredzētā finansējuma Attīstības programmas ietvaros un prognozējamā tālākā finansējuma Stratēģijas ietvaros paredzēto finansējumu. Vienlaikus Sagatavotāja atzīmējusi, ka iepriekš minētajām darbībām (apbūves paplašināšana, derīgo izrakteņu ieguve un vēja un saules parku būvniecība) tiešā veidā nav paredzēti pasākumi ar atbilstošu finansējumu, tāpēc Vides pārskata 2. pielikumā tāds vērtējums nav sniegts, norādot, ka tas neatceļ faktu, ka Stratēģija un Attīstības programma rada / neatceļ priekšnoteikumus arī šādu darbību veikšanai.
- 4.2. Kā risinājumi ietekmes mazināšanai Vides pārskatā norādīti:
- 4.2.1. Ja paredzētā darbība vai plānošanas dokumentu īstenošana negatīvi ietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju, tad kompensējošie pasākumi var būt: 1) biotopa izveidošana no jauna kādā jaunā vai paplašinātā teritorijā, ko paredzēts iekļaut *Natura 2000* tīklā; 2) biotopa stāvokļa uzlabošana attiecīgās teritorijas daļā vai citā *Natura 2000* teritorijā, proporcionāli projekta radītajiem zaudējumiem un 3) jaunas teritorijas ierosināšana saskaņā ar *Sugu un biotopu direktīvu* (92/43/EEK).
  - 4.2.2. Atbilstoši Attīstības programmai, veicot tādas darbības, kam saskaņā ar Novērtējuma likumu nepieciešams sākotnējo ietekmes uz vidi izvērtējums un / vai ietekmes uz vidi novērtējums, ir jāveic šīs procedūras un jāīsteno visi nepieciešamie un iespējamie kompensācijas pasākumi un risinājumi ietekmju uz vidi novēršanai un mazināšanai. Tostarp pasākumiem ar augstu risku dabas videi ieteicama kvalificēta izpēte projekta stadijā, neatkarīgi no tā, vai konkrētajam pasākumam pēc Novērtējuma likuma tiek vai netiek piemērota sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma un / vai ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra.
- 4.3. Birojs secina, ka vairāki no plānošanas dokumentu stratēģiskajā daļā paredzētajiem mērķiem un uzdevumiem tieši sasaucas ar pasākumiem, kas veicami negatīvās ietekmes uz vidi mazināšanai, piemēram, transporta infrastruktūras uzlabošana, ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu pilnveidošana, atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošana un plānotā ēku renovācija, kā arī citi pasākumi, kas vērsti uz novada vides kvalitātes uzlabošanu. Birojs šā atzinuma 2.3. un 3.2. punktus ar apakšpunktiem papildus norādījis uz vērā ņemamajiem aspektiem vides ietekmes mazināšanai / novēršanai turpmākajā novada attīstības plānošanā, tostarp turpmāko teritorijas plānojumu izstrādei. Vienlaikus, lai izvairītos no iespējamām negatīvām ietekmēm, **Birojs rekomendē** pašvaldībai papildus pievērst uzmanību:
- 4.4. Piemēram, izstrādājot tematiskos plānus (tostarp attiecībā uz tūrisma attīstību Jelgavas valstspilsētā un Jelgavas novadā), atsevišķu jomu stratēģijas (piemēram, ūdenssaimniecības attīstības stratēģiju), kā arī, veicot normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā noteiktos projektu ietekmes uz vidi novērtējuma pasākumus, ja tie ir nepieciešami.
  - 4.5. Tāpat iespējamās negatīvās ietekmes mazināšanai nepieciešamie risinājumi ir saistāmi ar: 1) centralizēto kanalizācijas sistēmu attīstības plānošanu atbilstoši apdzīvoto vietu cilvēkekvalitātiem, 2) telpiskās attīstības vadlīniju pilnveidošanu attiecībā uz vides

trokšņa pārsniegumu teritoriju turpmāko plānošanu, 3) līdz šim plānotajām, bet nerealizētajām rūpniecības apbūves teritorijām dzīvojamās apbūves teritoriju tiešā tuvumā, 4) Eiropas Savienības biotopiem un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēm, plānotajām aktivitātēm to teritorijās vai to tiešā tuvumā un 5) applūstošo teritoriju (10 % applūšanas varbūtība) noteikšanu, ņemot vērā aktuālo informāciju par pavasara palu un plūdu, kā arī vējuaplūdu radīto applūšanu, pārskatot arī teritorijas plānojumos noteikto, bet nerealizēto apbūves teritoriju, kas atrodas applūstošajās teritorijās, tālāko izmantošanu (atbilstoši Aizsargjoslu likuma prasībām).

5. Iespējamie kompensēšanas pasākumi

Saskaņā ar likuma “*Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām*” 43. panta nosacījumiem kompensēšanas pasākumi ir jānosaka, ja plānošanas dokuments ietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un ir pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem.

Atbilstoši Vides pārskatā norādītajam, Stratēģijā un Programmā nav paredzētas darbības, kuru īstenošana var tieši negatīvi ietekmēt pašvaldības teritorijā esošās Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas (*Natura 2000*) teritorijas, tāpēc kompensējošie pasākumi nav nepieciešami.

6. Plānošanas dokumenta iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes izvērtējums

Ar plānošanas dokumenta īstenošanu netiek paredzētas tādas darbības, kuru īstenošana būtu saistāma ar pārrobežu ietekmi.

7. Paredzētie pasākumi monitoringa nodrošināšanai

Lai nodrošinātu Stratēģijas un Attīstības programmas īstenošanas uzraudzības procesu, Stratēģijas un Attīstības Programmas uzraudzības sistēmas uzdevums ir nodrošināt attīstības novērtēšanu, tostarp: 1) identificēt pārmaiņas situācijā kopumā un pa jomām; 2) identificēt, vai attīstības plānošanas dokumenta rādītāju sasniegšana norit tā, kā plānots; 3) parādīt Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada pašvaldības darbības progresu un sasniegumus; 4) nodrošināt ar informāciju par attīstības plānošanas dokumenta īstenošanas sasniegumiem sabiedrību, politiķus, nevalstisko sektoru un citas ieinteresētās puses; 5) identificēt jaunas problēmas un iespējas, kas saistītas ar pilsētas un novada attīstību, kurām nepieciešams vēltīt tālāku izpēti un attiecīgu lēmumu pieņemšanu to risināšanai; 6) pamatot Attīstības programmas rīcību un investīciju plāna aktualizācijas nepieciešamību un 7) sekmēt pašvaldības struktūrvienību, valsts institūciju, uzņēmēju un sabiedrības koordinētu darbību attīstības jautājumos. Lai izvērtētu, kā Stratēģijas darbības periodā tiek sasniegti mērķi, ir noteikti salīdzināmie rādītāji, t.sk. demogrāfiskās izmaiņas, bērnu un jauniešu skaits, migrācijas rādītāji. Gan Jelgavas valstspilsētas, gan Jelgavas novada pašvaldībās atbildīgo struktūrvienību galvenais uzdevums ir vadīt un koordinēt uzraudzības procesu, identificējot, vai Stratēģijā un Attīstības programmā definēto rādītāju sasniegšana norit atbilstoši plānotajam.

Biroja vērtējumā, lai novērtētu plānošanas dokumenta ietekmi uz vidi, Sagatavotājam Vides pārskats jāpapildina un jānorāda konkrēti indikatori / rādītāji plānošanas dokumentu īstenošanas monitoringam.

II Vides pārskata sabiedriskā apspriešana

Plānošanas dokumentu un Vides pārskata sagatavošanas ietvaros sabiedrībai (iedzīvotājiem, sabiedriskajām organizācijām un institūcijām u.c.) ir bijusi iespēja izteikt savu viedokli sabiedriskās apspriešanas laikā.

Stratēģijas 2. redakcija, Attīstības programmas 2. redakcija un Vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana notika no 2023. gada 12. jūnija līdz 2023. gada 17. jūlijam.

Paziņojums par Stratēģijas un Attīstības programmas publisko apspriešanu un šo plānošanas dokumentu Vides pārskata sabiedrisko apspriešanu tika ievietots Jelgavas valstspilsētas pašvaldības informatīvajā izdevumā “*Jelgavas Vēstnesis*”: 2023. gada 23. maija numurā https://www.jelgava.lv/wp-content/uploads/2023/07/jv_nr_6_716.pdf un 20. jūnija numurā https://www.jelgava.lv/wp-content/uploads/2023/07/jv_nr_7_717.pdf, kā arī Jelgavas novada pašvaldības informatīvajā izdevumā “*Jelgavas novada ziņas*” 2023. gada jūnija numurā <https://www.jelgavasnovads.lv/lv/media/25104/download?attachment>.

Publiskās apspriešanas laikā visi interesenti elektroniski varēja iepazīties ar attīstības plānošanas dokumentu projektiem:

- 1) Jelgavas valstspilsētas pašvaldības tīmekļa vietnē www.jelgava.lv sadaļā “*Pilsēta*” / “*Sabiedrība*” / “*Līdzdalība*” un <https://www.jelgava.lv/dokumenti/planosanas-dokumenti/jelgavas-valstspilsetas-attistibas-planosanas-dokumenti/jelgavas-valstspilsetas-un-jelgavas-novada-ilgtspejigas-attistibas-strategijas-2022-2034-gadam-un-attistibas-programmas-2022-2027-gadam-izstrade/>.
- 2) Jelgavas novada pašvaldības tīmekļa vietnē www.jelgavasnovads.lv sadaļā “*Aktualitātes*” / “*Sabiedrības līdzdalība*” / “*Publiskās apspriešanas par attīstības jautājumiem*”.
- 3) Valsts vienotajā ģeotelpiskās informācijas portālā www.geolatvija.lv sadaļā “*Teritorijas attīstības plānošana*”: Stratēģija - https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_27531, Attīstības programma - https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_27530.
- 4) Zemgales plānošanas reģiona tīmekļa vietnē <https://www.zemgale.lv/lv/jaunums/pazinojums-par-jelgavas-un-jelgavas-novada-ilgtspejigas-attistibas-strategijas-lidz-2034-gadam-2redakcijas-attistibas-programmas-2023-2029-gadam-2redakcijas-un-vides-parskata-1redakcijas-publisko-apsriesanu>.
- 5) Vides pārskata izstrādātāju SIA “*Enviroprojekts*” tīmekļa vietnē <http://www.enviro.lv/index.php/2023/06/07/pazinojums-par-jelgavas-valstspilsetas-un-jelgavas-novada-ilgtspejigas-attistibas-strategijas-lidz-2034-gadam-2-redakcijas-attistibas-programmas-2023-2029-gadam-2-redakcijas-un-to-strate/>.
- 6) Vide pārraudzības valsts biroja tīmekļa vietnē <https://www.vpvb.gov.lv/lv/jaunums/pazinojums-par-jelgavas-valstspilsetas-un-jelgavas-novada-ilgtspejigas-attistibas-strategijas-lidz-2034-gadam-2redakc-attistibas-programmas-2023-2029-gadam-2redakc-un-strategiska-ivn-vides-parskata-1redakc-publisko-apsriesanu>.

Ar plānošanas dokumentiem un vides pārskata projektu klātienē varēja iepazīties šādās pašvaldību iestādēs to darba laikā:

- 1) Jelgavas valstspilsētas pašvaldības klientu apkalpošanas centrā Lielā ielā 11, Jelgavā.
- 2) Jelgavas Pilsētas bibliotēkā, Akadēmijas ielā 26, Jelgavā.
- 3) Jelgavas novada valsts un pašvaldību vienotajos klientu apkalpošanas centros un pakalpojumu centros.

Rakstiskus priekšlikumus par Stratēģiju, Attīstības programmu un Vides pārskatu, aizpildot priekšlikumu veidlapu, varēja iesniegt līdz 2023. gada 17. jūlijam (ieskaitot) šādā veidā:

- 1) Nosūtot aizpildītu priekšlikumu veidlapu uz e-pastiem attistiba@jelgava.lv un attistiba@jelgavasnovads.lv.
- 2) Elektroniski, izmantojot ģeotelpiskās informācijas portālu www.geolatvija.lv.

- 3) Iesniedzot izdrukātā veidā Jelgavas valstspilsētas pašvaldības klientu apkalpošanas centrā Lielā ielā 11, Jelgavā, Jelgavas Pilsētas bibliotēkā, Akadēmijas ielā 26, Jelgavā un Jelgavas novada valsts un pašvaldību vienotajos klientu apkalpošanas centros un pakalpojumu centros.

Publiskās apspriešanas laikā tika organizēta viena publiskās apspriešanas apspriede, kurā interesentiem bija iespēja uzdot jautājumus un sniegt atsauksmes par Stratēģijas un Attīstības programmas 2. redakciju un Vides pārskata 1. redakciju. Apspriede norisinājās 2023. gada 5. jūlijā plkst. 18:00 neklātienēs formā, izmantojot videokonferences platformu *Zoom*.

Vides pārskatā sniegta informācija par plānošanas dokumentu un Vides pārskata sabiedriskās apspriešanas gaitu. Vides pārskata sagatavošanas laikā notikušas konsultācijas ar Valsts vides dienestu, Dabas aizsardzības pārvaldi un Veselības inspekciju. Konsultācijas ar kompetentajām institūcijām tikušas uzsāktas laicīgi, institūcijām un sabiedrībai tikusi dota iespēja izteikt savu viedokli par plānošanas dokumentiem un Vides pārskatu. Pārskats par sabiedrības iesaisti un konsultācijām ir iekļauts Vides pārskata sadaļā *“Pārskats par sabiedrības līdzdalības pasākumiem”*.

Izvērtētā dokumentācija:

Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2034. gadam un Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada attīstības programma 2023. – 2029. gadam un to Vides pārskats.

Piemērotās tiesību normas:

1. Aizsargjoslu likuma 37. panta pirmās daļas 4. punkts.
2. Likums *“Par ietekmes uz vidi novērtējumu”*.
3. Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pants.
4. Ministru kabineta 2014. gada 24. janvāra noteikumi Nr. 16 *“Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība”*.
5. Ministru kabineta 2014. gada 14. oktobra noteikumi Nr. 628 *“Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”*.
6. Ministru kabineta 2013. gada 30. aprīļa noteikumi Nr. 240 *“Vispārējie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”*.
7. Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 *“Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”* 9. – 33. punkts.

Biroja viedoklis:

Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2034. gadam un Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada attīstības programmas 2023. – 2029. gadam Vides pārskats atsevišķos aspektos ir precizējams / papildināms, ievērtējot un ņemot vērā šajā atzinumā ietvertos ieteikumus (skatīt šā atzinuma 1.6.3. punktu, 2.3. punktu ar apakšpunktiem un 7. punktu).

Pilnveidojot un īstenojot Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2034. gadam un Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada attīstības programmu 2023. – 2029. gadam, ņemami vērā Vides pārskatā izteiktie priekšlikumi.

Atbilstoši Novērtējuma likuma 23.⁵ panta sestās un septītās daļas prasībām Birojs konstatē:

- 1. Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2034. gadam un Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada attīstības**

programmas 2023. – 2029. gadam Vides pārskats kopumā atbilst normatīvo aktu prasībām, bet atbilstoši šajā atzinumā norādītajam tajā veicami papildinājumi.

- 2. Lai konstatētu Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2034. gadam un Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada attīstības programmas 2023. – 2029. gadam īstenošanas radīto tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada pašvaldībai, izmantojot valsts vides monitoringa un citus pieejamos datus, vismaz vienu reizi plānošanas periodā (2028. gadā) jāizstrādā monitoringa ziņojums un jāiesniedz (elektroniskā veidā) Birojā.**

Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada pašvaldībai atbilstoši Noteikumu Nr.157 27. punktā noteiktajam jā sagatavo informatīvais ziņojums par to, kā plānošanas dokumentā integrēti vides apsvērumi, kā ņemts vērā Vides pārskats, Biroja atzinums un sabiedriskās apspriešanas rezultāti, jāsniedz izvēlēta risinājuma pamatojums un jānorāda pasākumi ietekmes monitoringam. Tāpat jā sagatavo un atbilstoši Noteikumu Nr. 157 28. un 29. punktā noteiktajam jāpublicē paziņojums par plānošanas dokumenta pieņemšanu, paziņojumu elektroniskā veidā jānosūta arī Birojam ievietošanai tīmekļa vietnē.

Direktore

(*paraksts**)

D. Avdejanova

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu

Atzinums nosūtīts:

1. Jelgavas valstspilsētas domei: *E.Adresē.*
2. Jelgavas novada domei: *E.Adresē.*
3. Valsts vides dienesta Atļauju pārvaldei: *E.Adresē.*